

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของรวดเร็วของโรคเอดส์ ซึ่งจะขออัญเชิญมาบางส่วน ดังนี้

"ผลกระทบของโรคเอดส์ต่อสุขภาพอนามัย พัฒนาการและทางด้านมนุษยธรรม วิกฤตรุนแรงยิ่งขึ้นทุกวัน เป็นที่ตระหนักว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่แพร่ระบาดในระดับโลก ก่อให้เกิดความวิตกกังวลกันไปทั่วโลกเมื่อโรคเอดส์เริ่มเป็นที่รู้จักกันครั้งแรกในปี 1981 โรคนี้เกิดขึ้นในบางส่วนของโลกและเป็นอยู่ในชุมชนบางกลุ่มเท่านั้น ปัจจุบันมีการตรวจพบโรคนี้ทั่วโลก มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจในประเทศที่กำลังพัฒนาบางประเทศ เนื่องมาจากความยากจน ขาดการศึกษาและขาดการให้ความรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง เป็นเหตุให้การแพร่กระจายของโรคในบางประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแอฟริกา เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งกว่าโลกซีกตะวันตก"

จากข้อมูลในปัจจุบันพบว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อโรคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เข้าใจกันว่า โรคนี้เกิดเฉพาะในกลุ่มชายรักร่วมเพศมาเป็นกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่ใช้เข็มฉีดยาเข้าเส้นร่วมกันถึงประมาณร้อยละ 60 และในกลุ่มที่มีความเสี่ยงทางเพศประมาณร้อยละ 30 ปัจจุบันนี้กำลังมีความสำคัญพอ ๆ กัน นอกจากนั้นก็เป็นกลุ่มที่ได้รับการบริจาคเลือดหรืออวัยวะที่มีเชื้อโรคเอดส์และทารกในครรภ์มารดาที่ติดเชื้อเอดส์จากระบบการเผ่าระวังเฉพาะพื้นที่กองระบาดวิทยา แสดงให้เห็นว่าโรคเอดส์นั้นมิได้แพร่กระจายอยู่เฉพาะในกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ แต่ได้แพร่กระจายไปในกลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้าน นักเรียนและนักศึกษา ดังนั้นผู้ที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์จึงเป็นกลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติด ผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ผู้ชายโสเภณีหรือสื่อทางเพศ และผู้ได้รับเชื้ออสุจิ กลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน นักเรียนนักศึกษา จากการที่โรคเอดส์สามารถติดต่อได้หลายวิธีนี้ ทำให้ผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและระบาดไปทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุขได้รายงานว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกในปี 2527 จนกระทั่งถึงวันที่ 31 มีนาคม 2535 มีผู้ป่วยโรคเอดส์ 417 ราย เป็นชาย 376 ราย และหญิง 41 ราย มีนักเรียนนักศึกษา 16 ราย ในจำนวนทั้งหมดนี้ยังมีชีวิตอยู่ 244 ราย เสียชีวิตไปแล้ว 173 ราย ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 644 ราย (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2535)

จากการศึกษาของ ส่าหรี จิตตินันท์ (2534) กล่าวว่า การระบาดของโรคเอดส์ในระยะแรกจะจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและผู้มีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยง แต่ต่อมาการระบาดของโรคได้พัฒนาขยายวงออกมาถึงกลุ่มผู้มีอาชีพบริการทางเพศและมีผลต่อผู้ใช้บริการทางเพศซึ่งเป็นพ่อบ้านหรือหัวหน้าครอบครัว และส่งผ่านมายังภรรยาหรือผู้มีเพศสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการทางเพศผลสุดท้ายจึงทำให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความเสี่ยงต่อโรคทั่วหน้ากันและเพิ่มจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกปี หากไม่สามารถทำให้อัตราการระบาดของโรคเอดส์ลดลงในปี 2535, 2537 และ 2539 ประเทศไทยจะมีผู้ป่วยโรคเอดส์ในปี 2543 ถึง 3.4 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นปัญหารุนแรงมากที่สุดที่มีผลกระทบต่อประเทศในด้านพัฒนาแรงงาน กำลังคนและผลผลิตของประเทศ และจากการศึกษาของ เทพพนม เมืองแมน (2533) กล่าวว่า กลุ่มอายุที่ติดโรคเอดส์มากที่สุดคือกลุ่มอายุ 15-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 91 สอดคล้องกับเดวิด (David, 1987) ที่พบว่าร้อยละ 90 ผู้ป่วยโรคเอดส์มีอายุระหว่าง 20-49 ปี เนื่องจากระยะฟักตัวนาน 5-10 ปี หรือนานกว่านั้น จึงพอสรุปได้ว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เข้าข่ายผู้ใหญ่นั้นติดเชื้อเอดส์มาตั้งแต่วัยรุ่นแล้ว

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดยคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สป.306/2533 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนนโยบายในการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ตามมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โดยยึดการเรียนการสอนให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ เจตคติ และปฏิบัติอย่างถูกต้อง (แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา : 2535-2539 ระดับประถมศึกษา)

ครูพลศึกษาและสุขศึกษา เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องคลุกคลีกับเด็กนักเรียนนักศึกษาและบางโรงเรียนครูพลศึกษาเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษาด้วย โดยครูจะต้องพยายามให้ความรู้ที่

เพียงพอและถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงพิษภัยของโรคเอดส์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบเกี่ยวกับโรคเอดส์ทั้งที่มีต่อตนเอง สังคม ครอบครัว และประเทศชาติ รวมทั้งการนำเสนอรูปแบบพฤติกรรมและเลือกวิถีดำรงชีวิตที่ถูกต้อง (วัฒนา เต่าทอง, 2531) เพราะนักศึกษาเหล่านี้จะโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดและแพร่เชื้อได้ ผู้เป็นครูต้องสอนให้เด็กเข้าใจถึงเรื่องเพศสัมพันธ์และยาเสพติด สอนก่อนการร่วมเพศให้เด็กรู้จักเลือกคู่เพียงคนเดียว หักห้ามใจไม่เที่ยวโสเภณี ไม่เอาเลือดไม่เอาน้ำมาใส่ตัว (ประยูร ภูนาศล, 2534) ครูต้องหล่อหลอมเด็ก ๆ ตั้งแต่เล็กให้เข้าใจถึงจริยธรรม สิ่งที่ดีงาม การสอนเรื่องโรคเอดส์จะมีส่วนสำคัญยิ่งในการป้องกัน สกัดกั้นการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้นทางเดียวที่จะหยุดยั้งโรคนี้ได้คือ "การป้องกัน" มิใช่ "การบำบัดรักษา" จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่เยาวชนหนุ่มสาว เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการติดเชื้อมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การป้องกันโรคและการแพร่โรคที่ถูกต้อง สอดคล้องกับประกาศลอนดอนป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งประกาศในการประชุมสุดยอดรัฐมนตรีสาธารณสุขทั่วโลกที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อเดือน มกราคม 2531 ในข้อที่ 4 ความว่า "มาตรการเดียวที่สำคัญที่สุดของโครงการเกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับชาติก็คือ การให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาแก่ประชาชน ในอันที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์" (กระทรวงสาธารณสุข, 2533) และยังสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านสาธารณสุข รัฐบาล ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ความว่า "เร่งรัดควบคุมป้องกันโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคเอดส์ให้ได้ผล และร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรสาธารณสุขประโชชน์ในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักในภัยของโรค และเกิดจิตสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานี้"

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว กรมพลศึกษาได้มีนโยบายและได้จัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยจัดโครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อป้องกันโรคเอดส์ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยให้มีการเผยแพร่ความรู้และพัฒนาการดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง (โครงการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อโรคเอดส์ กรมพลศึกษา, 2534)

นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเอดส์ทั้งต่อตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่อาจจะมีแนวโน้มจะเบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติ หรือพฤติกรรมที่อาจจะเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ในอนาคต อีกทั้งนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เพื่อสามารถป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ได้ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจโรคเอดส์เป็นอย่างดีและถูกต้อง

นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ทักษะและการปฏิบัติในการดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาข้อมูลพื้นฐานและแนวทางความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของนักศึกษาดังกล่าว ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา รวมทั้งยังมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการเผยแพร่ให้ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้อย่างถูกต้อง จนสามารถป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ และ ทักษะ เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา แยกตามตัวแปรเพศ
3. เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ และ ทักษะ เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา แยกตามสาขาวิชาเอกพลศึกษาและสาขาวิชาเอกสุขศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ปีการศึกษา 2534 เฉพาะวิทยาลัยพลศึกษา 5 แห่ง คือ เชียงใหม่ มหาสารคาม ยะลา ชลบุรี อุดรธานี ซึ่งมีทั้งสาขาวิชาเอกพลศึกษาและสุขศึกษาในวิทยาลัยเดียวกัน โดยการสุ่มตัวอย่างมาทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำนวน 400 คน
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษา ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับโรคเอดส์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ที่เปิดสอนทั้งสาขาวิชาเอกพลศึกษา และวิชาเอกสุขศึกษา เท่านั้น
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ และสาขาวิชาเอก
  - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา
4. เนื้อหาในแบบสอบถาม ถามความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ และจากเอกสารบทความเกี่ยวกับโรคเอดส์ในด้านต่างๆ ดังนี้
  - 4.1 ความรู้ในด้าน ความรู้ทั่วไป อาการ การติดต่อ การตรวจรักษา และการป้องกันโรคเอดส์
  - 4.2 ทักษะด้านการติดต่อ ความเสี่ยง ความรุนแรง และการตรวจวินิจฉัยและการรักษาโรคเอดส์ ตลอดจนการป้องกันโรคเอดส์
  - 4.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ในด้านเพศ ด้านยาเสพติดและด้านการใช้ของใช้
5. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา เป็นแบบสอบถามที่เชื่อถือได้ ($r = 0.95$)

2. การวิจัยครั้งนี้ถือว่า นักศึกษาตอบด้วยความจริงใจ ตอบตามความรู้ ความคิดเห็น โดยปราศจากอคติ และสามารถเชื่อถือได้

คำจำกัดความในการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง พฤติกรรมด้านความสามารถในการคิด การทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประมาณค่า ของนักศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในด้านความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับอาการ การติดต่อ การตรวจรักษา และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง ทำที่ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงในวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ ในการติดต่อ ความเสี่ยง ความรุนแรง ความจำเป็นในการตรวจรักษา การปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำของนักศึกษา ที่มีผลต่อการติดต่อเอดส์ ในด้านการล่าสอนทางเพศ ด้านยาเสพติด การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การใช้ถุงยางอนามัย และการใช้ของร่วมกัน เช่น ใบบิดโกน ที่ตัดเล็บ แปรงสีฟัน ซึ่งมีทั้งการปฏิบัติด้านบวกและด้านลบ

โรคเอดส์ หมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากภูมิคุ้มกันในร่างกายเสื่อม หรือบกพร่อง ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งชื่อ HIV (Human Immunodeficiency Virus) ซึ่งสามารถติดต่อได้โดยทางเพศสัมพันธ์ และทางเลือด เป็นโรคติดต่ออันตราย ซึ่งยังไม่มีวัคซีน หรือยาในการรักษาโรคให้หายขาดได้

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) หลักสูตร 2 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ที่เปิดสอนในวิทยาลัยพลศึกษาเฉพาะสาขาวิชาเอกพลศึกษาและสุขศึกษา

วิทยาลัยพลศึกษา หมายถึง วิทยาลัยพลศึกษาในสังกัดกรมพลศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 แห่ง ที่เปิดทำการสอนวิชาเอกพลศึกษาและวิชา
เอกสุขศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ มหาสารคาม ยะลา ชลบุรี และ
อุดรธานี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย